

ment amb el sentit de 'el promès, el xicot'; i no forçosament amb matís depreciatiu: «l'hauries de veure, recollida en la seva cella, temerosa que no la vulgui el *gojat* diví, atontada, desganada, que res no li plau» (a la novia, que aspira a unir-se amb el Senyor); «de retorn a l'acostumat carrer de la Princesa, el nostre home, infeliç *gojat*, regalà a la seva nova amiga Lluïsa, un mantó de Manila»; menys sovint aproximant-se al matís fonament pejoratiu en què se l'ha apropiat el francès: «se n'enamoren, com, en la grossera intel·ligència de certs *gojats*, els cops pegats a la dona estimada els hi fan descobrir delicadeses insospitades» (*La Sèptima Simfonia* XII, en *A recès*, 85; *Pigmalió*, v, 88; *Silèn*, IX, 127).

Jo, però, només el conec viu en el NE., de l'àrea rossellonesa, i àdhuc, allà, només en la llenca Nord: en l'Alt Coflent, a Llar m'expliquen, a propòsit de *minyona* 'noia', que així com a Saltó diuen *móssa*, a Aiguatèbia és *guzát* (l'omissió d'un femení *gojata*, deu implicar que el femení, en aquest mot, és desusat o rar), 1960; sobretot en el Capcir: «lo meu *guzát*» 'el meu fill' (Els Angles), «un *guzátéts*» 'un noiet' (Formiguera, 1960); en fi *guzát* 'noi' a Perillós (1960), però aquest poble fronterer ja pertanyia al domini llenguadocià, i només des de 1916-18 s'ha catalanitzat (cf. per al capcinès i ross., *BDC* III, 124; IX, 41).

Reapareix a Pallars i Ribagorça, però allà com a mot poc usat, sovint amb consciència, que és més gascó que català: poc el vaig sentir, per no dir gens en les meves recerques de Cardós i Vall Ferrera; Aneu *goyat*, *goyata*: *muchacho*, *-acha*, Pol (p. 20); l'usa Joan Lluís Pallarès (*Els Pastors i les Estrelles*, p. 58, cita que donarà en ocasió de *tarau*), i ell mateix m'explica que un *guyát* 'un xicot' s'usa a Cardós, Aneu i Assua, però no tan usat com a la Vall d'Aran (1961); algun cop però ben poc ho he sentit a la Vall de Bof, i més per avall de Ribagorça, a Lasquarri, explicaven que *guzát* 'minyó' hi era conegut, però sentit com a típic d'altres valls; per mostrar que ells no usen els noms catalans dels dies de la setmana (sinó *marts* etc. per 'dimarts'), citen una dita destinada a ponderar com fora d'allà són menys treballadors que ells: «*dilluns i dimars, festa, gozàts!* / *dimecres i diçòys* ---», i m'expliquen que això de *gozàts* es diu al Pont de Suert (potser volent dir la Vall d'Aran?) A Benasc ja s'usa molt més, però tanmateix *goyát* es diu sobretot d'un hombre anormal» (1965).

A l'Aran, en efecte, podem dir-ne que és el mot que sentim a cada cantonada. Però allà no hi ha quedat rastre més que del derivat en -ATTU, -ATTA, tant per al femení com el masculí: *Es guzátas, ex guzátétes, ün guzát, et men guzátót* no té ni ombra de matís pejoratiu: és el mot de la tendresa paternal o galant, de la carícia entre amics i amigues, de la malícia mig-innocent, és la d'allò a què la família i els capellans ens posen en guàrdia, de no tractar amb astúcies seductores, ni amb por, perquè ens ho exigeix la vida de tots dos sexes, és la del minyó robust i treballador que el vell enveja, la de la tongada feliç de l'existència de l'home i la dona.

A la florida vall, en els nostres dies, el mot no existeix més que en aquesta forma derivada, en -ATTU, -ATTA: del primitiu *goja* no existeix memòria; és el sufix, en cert sentit diminutiu, sovint afectat a designar els animals joves (*lobat, pauessat, cabidornat*), però no solament animals, perquè també diuen *droullat droullato* per 'noi, noia' (dim. de *dròlle* etc., a Tournecoupe del Gers, p. ex., *Bouts d. Mount*. xx, 86, quatre vegades en aqueix text). El diminutiu *goujat, goujato*, és el més usual avui en tot el domini: allí el TdF dona *goujat* com a llgd. i gc., amb variant bearnesa *goujat* «gars, garçon» (en Guienne «fiancé»), i *goujato* (bearn. *goujato*) id., «jeune fille, fille» (en algun punt també «fille qui hante les garçons», «fiancée», «servante»).¹

Com ja vaig indicar en el *Voc. Aran.* el primitiu femení *goujo* té força extensió encara en llengua d'oc: *goujo* «fille; servante; en Llgd., Gasc. et Béarn»; i *gotjo* en el Carcí. I allà, com es veu, no és cap figura mítica ni rondallística sinó de la vida quotidiana. Sobretot és de Gascunya. *Gója* era simplement 'noia' en Pè de Garròs (Laitora, 1567, *Mél. Chabaneau*, 297, v. 87); *goujies* pl. 'noies' a la Vall d'Aspa (*Bouts d. M.* xx, 91); *gouyo* 'criada' a Banheres de Bigorra (*Rom.* XII, 574), *gouyo* «jeune fille» a les Landes (Millardej, *Atlas*, p. 23).² Però ja tenim tant *goja* 'noia' com *gojat* 'xicot' en algun text medieval: aquell tres cops *got(t)ya* en un doc. de 1484 dels Arxius de Laitora (Gers), aquest en una crònica de Bergerac (Peitigort Sud), i en un doc. del Cart. de Milhau (Roergue), tots dos del S. XIV (*PSW* IV, 143). Fins avui s'usa *gouia* fins al Cantal i La Teste de Buch; i, amb el sentit pejoratiu de «femme débâchée», arriba *gouge* i variants fins a Marsella, Ais, Tarn i Clarfont-Ferrand. Però tot això ja no ho podem pendre com a testimonis sòlids de l'ús autòcton del mot, car precisament per aquest caràcter pejoratiu es revelen com a termes d'exèrcit, escampats per la guerra i les seves malvestats morals.

No es pot dir que el mot sigui estrany a la llengua d'oïl, per bé que ja el tractament fonètic (en francès hauria d'haver donat *goie), apunta cap a un origen occità. Però és sobretot el fet de la gran diferència en densitat i en popularitat, entre les dues llengües, junt amb l'estructura de les àrees geogràfiques, que prova un occitanisme. *Gouge* «jeune fille» és un dels innombrables occitanismes de Rabelais (*Gargantua*, p. 3), i ja apareix en el champenois Guillaume Coquillart que li és anterior (Sainéan, *La L. de Rab.* II, 194) i se n'assenyala algun altre cas a la fi de l'Edat Mitjana (God. IV, 317). És sabut que *goujat* ha restat, en qualitat de mot afectiu, fins al francès comú modern, on només significa «grossier individu» i s'hi ha usat també per «apprenti maçon» i «valet d'armée». Però *gouge* és desusat i només hi ha circulat en el francès local del Midi.

De l'article del *FEW* (IV, 190-1) resulta evident, per a qui no vulgui aclucar els ulls, que en els parlars d'oïl es tracta pertot d'un terme argòtic o militar, o ja jargó d'oficis, propagat modernament per la vida obrera; i ja abans, per les peripècies de les guerres dels Cent i dels Trenta Anys; així va arribar la forma gascona a Metz